

Rajtunk áll a dolog. Lássunk hozzá, míg ideje — pedig nagy ideje — van, igaz akarattal s egész erővel! A jutalomdíj a lehető legnagyobbszerű! Mert súlyosodjék reánk a mostani viszonyok hatalma bár mennyire, ha megtartottuk a hazát magunknak, meg is mentettük azt! De nem viszont.

HIDEGHÉTY ANTAL.

Igló város közönsége ajánlata

egy a felvidéken állítandó gazdasági és erdészeti tanintézet számára.

Tekintetes országos Magyar Gazdasági Egyesület! Hálás érzülettel értesült Igló, Felső-Magyarország egyik városa közönsége a nm. m. kir. Helytartó Tanács f. é. febr. 25-én 9300. sz. alatt a Tek. Egyesülethez intézett leiratában kifejtett azon magas elhatározásáról, mely szerint, mielőtt a második gazdasági iskola székhelye felett végleges megállapodás jönne létre, figyelmét a baza azon nagy vidékére kiterjesztvén, mely úgy a talaj, mint a fekvés és kivált az égalj mostohább viszonyainál fogva a gazdasági téren is hátrább maradván, ez okból is az ottani állapotokhoz képest szükségképen követendő gazdálkodási módot terjesztő gazdasági tanodára mindenek felett lenne szüksége — a Tek. Egyesületet felhívta, hogy tanácskozás alá vevén a most említett fontos körülményt, s kellőleg megbírálván az okokat, melyek a *kárpátaljai felvidék* gazdasági rendszerének okszerű átalakítását oly igen kívánatosná teszik, nyilatkoztassa ki véleményét az iránt, hogy az Ö cs. kir. Felsőge által legkegyelmesebben engedélyezett alapösszeg határai között, milyen belterjű gazdasági tanoda, s különösen a *felföldnek* melyik e célra alkalmas mezővárosában vagy

általában oly helyen lenne felállítható, hol különösen a fenyőerdők művelésének gyakorlati tanulmányozására is kellő tér nyílnék.

Örömmel üdvözöltük továbbá a Tek. Egyesület azon gondoskodását, mely szerint ezen ügy előleges tárgyalatásakor — tekintve a Kárpátok heglánczolatának Marmarostól Pozsonyig való kiterjedését, hazánk ezen fontos s nagy kiterjedésű részének eltérő helyi viszonyait, ezekhez képest voltaképen legalább is 2—3 gazdasági s erdőségi tanintézetnek szükségét belátá ugyan, azonban a jelen körülmények szerint csak egy ily tanintézet felállítására lehetvén reménység, annál jobban megfontolandónak vélé, hogy annak helye minél alkalmasabban választassék meg; ennek folytán továbbá a Szepességre is — ennek hazafias érzelmű s egyaránt jeles iparos és földmivelő lakosságára történt hivatkozással — figyelmét kiterjeszté; és végre a javaslatba hozott helyekre nézve, miután ezeket illetőleg az Egyesület még senkivel nem léphet egyenes érintkezésbe, az illetők részéről a netán teendő ajánlatokat bevárni elhatározá.

Nagy készséggel és lankadatlan lelkesedéssel ragadá meg Igló városa közönsége ez alkalmat a gazdasági tanodának körében felállítása esetére megállapított ajánlatok sietős felterjesztésével hazafiui áldozatkészségét tanusítani.

Mindenek előtt azonban szabadjon a Tek. Egyesület becses figyelmét azon tényezőkre felhívni, melyek kétségtelenné teszik azt, hogy tekintve a nm. Helytartótanács részéről a gazdasági és erdőségi tanintézet Felső-Magyarországban elhelyeztetésére nézve felállított alapfeltételeket — e célra a Szepesség, és ebben, helyi viszonyainál fogva Igló város a legalkalmasabb hely.

Mert a Szepesség, a Marmarostól Pozsonyig terjedő Kárpátok heglánczolatának mintegy középpontját képezvén, sok hegygyel völgygyel bir, hol a viszonylag temérdek sokaságu népség hangyaszorgalma mezei gazdálkodással foglalatoskodván, a mostoha természettől iparkodik kicsikarni azt, mit hazánk kedvezőbb fekvésű vidékein a bőkezűbb természet önként és sokszorozva nyújt. Emellett ezen nagy sokaságu népség hazánkban viszonylag legtöbb felvilágosodottsággal és

értelmiséggel bir, úgy hogy a gazdasági tanintézet elméleti és gyakorlati működésével itt annál több áldásdus eredményt idézhetne elő, mert a mezei gazdálkodás tökélyesbitésére és ez által a mezei gazdaszat emelésére irányzandó törekvéseinek az itteni fogékonyabb földmivelőknél valóban nagy mértékben kellene gyümölcsözniök; szóval: az elvetett szellemi mag a Szepességen szellemileg előkészített földre találand, mely termékenyítő gyümölcseit a Táttra-aljától, mint megannyi jó magot hazánk többi bérözövezte vidékeire árasztandja.

Más részről pedig a fenyő-erdők mívelésének gyakorlati tanulmányozására is a legháladosabb alkalom a Szepességen nyílik. — A Táttra-alját és a Táttrától kiágazó hegységeket tömérdek fenyő-erdők lepi el, melyek hasznosítását számos iparvállalat mozditja elő, melyek egyszersmind azok kimélését és gondos mívelését szükségessé teszik.

Mind a mezei mind az erdőszeti gazdaságot tekintve azonban, Szepesben a gazdasági tanintézet helyiségének meghatározását illetőleg Igló városa előnyös előtérben áll.

Mert Igló, mint a Szepességi városok és azonfelül a felső-magyarországi bánya-polgárság középpontja és székhelye, többféle tekintetből a megjelölt tanintézetnek körében befogadhatására különösen alkalmasnak tünik fel.

Hogy többet ne említsünk, csakis a szorosán vett mezei és erdőszeti tanintézetre vonatkozó előnyös helyi viszonykat bátorkodunk előtűntetni.

Igló városa tetemes mezei gazdaszattal bírván, a gazdaszattot kiegészítő gyakorlat mezején a tanintézet növendékeinek gyakorlati tanulmányozásul nyolcz szeszégető gépet, egy serfőző házat s egy nagyon jól felszerelt műnalmot mutathat fel; — továbbá a határában levő gipsz-telep, a határát mosó Hernáth folyó és számos patak vize mind megannyi hathatos emelttyűje a jó mezei gazdaszatnak.

Mind e felett azonban a fenyő-erdőszeti gazdaság gyakorlati tanulmányozása — melyre a nm. m. kir. Helytartó Tanács a megjelölt tanintézet székhelye feletti megállapodására nézve fő sulyt fektetni méltóztatott — itt nálunk a 13,000 azaz tizenhárom ezer catastralis hol-

dat túlhaladó, jól rendezett fenyő-és kisebb részben vegyes fánemű községi erdőkben nem csak az erdő művelésére, hanem az erdő hasznosítására nézve is dús tápanyagot nyerend: mert a határunkban levő két, réz érczet olvasztó huta és vasgyár, bánya stb. a fának azok használatára feldolgozását és szénre égettetését kikerülhetlenné teszik: mind ez pedig a fenyő-erdőszet gyakorlati tanulmányozásának, — az erdő használatának, és erdei iparüzletlennak elválaszthatlan kiegészítő része.

Általában községi erdeink, melyek szakadatlan öszzszeköttetésben állnak a Zólyom s Liptóból a Szepességen át Gömörbe, Sárosba és így tovább ágazó hegylánczolataltal, a legkülönfélébb erdőszeti gyakorlatra, még pedig úgy a havasi (Alpesi) mint a völgyi erdőszetre nézve szolgáltatnak alkalmat.

Mind ezeknél fogva szerénységgel nélkül bátoríthatunk állításunkat ismételni, hogy Igló városa egy a Felső-Magyarország részére tervezett gazdasági és erdőszeti tanintézet befogadhatására szükséges minden kellékkel bir. És mintán teljesen meg vagyunk győződve arról, hogy ha ebeli óhajlásunk teljesedésbe menne, ez által a kitűzött nagy cél, mely szerint a gazdaság és erdőszet emelése és felvirágoztatása szülte malaszt hazánk ezer mostohább helyzetű nagy vidékére is kiterjesztendő — nem sokára el fog érni, e szerint nem szabad késnünk Igló város e közügy elősegelésére következőleg megállapított ajánlatait mely tisztelettel felterjeszteni:

1) Igló városa közönsége a tanintézeti épületek építésére ingyen felajánlja azon a Hernáth partján szépen fekvő 4700 $\square$ öles tért, az azon létező épületekkel együtt, mely eddigelé „kőalatti“ név alatt fürdő- és mulató helyül szolgált, és mely mind a város, mind a községi erdőszegtől egyaránt, körülbelöl $\frac{1}{4}$ órányi távolságban a gazdasági alább kijelölt mezők közepén fekszik: miként azt az $\frac{1}{4}$ alatti tér- és fényképeken természet után levéve bemutatni szerencsénk van.

2) Felajánlja továbbá e város az intézet számára a gyakorlati tér vagyis a mintagazdasághoz szükséges földek előállításul minden községi szántóföldjeit és rétjeit jutányos hasznobérbe, melyek mind az

Intézet körül összesíthetők s a többi a szükséghez képest városi közs-
ságunk által és közbenjárásával magánosoktól megvásárlandó földterü-
lettel kitűnően alkalmas gyakorlati tért képezendnek; sőt bátran mond-
hatni, hogy ámbár a földterületre nézve szegény felföld az e részben
gazdag alfölddel a földfelajánlásnál nehezen állhatná ki a versenyt, de
tekintve az itt nálunk létező nehezebb és fáradságosabb földmívelési
viszonyokat, továbbá a nagy népesség okozta tetemes birtok elapró-
zást és a földnek ebből kifolyó nagyobb értékét, mely szerint itt ná-
lunk 100 hold föld nem kevesebb értékű mint Debreczenben 1000 hold,
— hogy tehát tekintve mind ezt, ebeli ajánlatunk Debreczen város aján-
latánál aligha fog sokkal hátrább állni.

3) Az erdész-iskola számára az erdő-használat, erdőmivelés s
általában minden gyakorlati foglalkozás teréről felajánlja városunk nagy
kiterjedésű, 13,000 holdat túlhaladó, hegyen és völgyben álló, többnyi-
re fenyő és kisebb részben vegyes fafajú erdejét egészen, — mely-
ben a fentemlített iparvállalatok a gyakorlati tanulmányozást különösen
elősegítendik. — Hogyha pedig ezenkívül a gyakorlati erdőmivelésre
elkülönített erdőterület is szükségeltetnék, a városi közönség ily külön
területet, az annak idejében közelebből kifejtendő kívánthoz képest az
intézetnek előzékenyen átengedni kész.

4) Az intézeti s gazdasági épületek felállításához minden épü-
leti fát községi erdejéből ingyen ad.

5) Ugy ingyen ad: 100,000 darab téglát a téglavetőhelyen; és
500 mérő égetett meszet a mészégető helyen; az ezenfelüli téglá- és
mészszükségletet pedig a kiállítási áron, mely jelenleg a téglánál eze-
renként 5 frt 25 kr., és egy mérő mésznél 41 kr — odaengedni kész.

6) Hasonlóképen a többi építési anyagot is, melyekkel a város
bíró és melyeket maga készített, a kiállítási áron felajánlja, — mely
jelenleg;

1000 cserépnél = 5 frt 25 kr.

1000 zsindelynél = 5 frt 25 kr.

a deszkáknál minden egyes hüvelyktől vastagságuk szerint, a mennyivel
keskenyebbek vagy szélesebbek = 21, illetőleg 26, vagy 30 kr.

a léczek darabjánál = 6 kr.

7) Az építési anyagoknak készítési helyeiktől leendő befuvározására nézve a város minden kitelhető befolyását ráfordítandja, hogy a fuvarok a helybeli és szomszéd birtokosok által részint ingyen, részint olcsóbb áron fognak kiszolgáltatni.

8) A tűzifát az intézet részére városunk mindég a városbeli lakosok számára megállapított kedvezményi árban — mely most ölenkint 2 frtot teszen — fogja adni.

Ezen felsorolt ajánlatokon kívül Igló város a kitűzött fontos közügy előmozdítására általában minden lehető szellemi és anyagi segílyt nyújtani kész, mely készségében elősegíthetendi azon körülmény is, hogy a város a felső-magyarországi bányapolgárság kiterjedt egyesületének s a Szepesi-városok kerületi igazgatóságának székhelye, valamint hogy kebelében egy alreáltanodával és ép most alakulófélben levő felgymnasiummal és ezek taneszközeivel bir.

Biztos alapokra fektetvén indokolásainkat és ajánlatainkat remény teljes bizalommal bátorkodunk azokat a Tekintetes Egyesület becses figyelmébe ajánlani, és ahhoz azon tiszteleteljes kérelmünket intézni: méltóztatnék indokolásaink alapossága és valóságáról meggyőződésül velünk — ha arra érdemesnek tartand — részlétesebb kérdések elintézése végett közelebb érintkezésbe lépni, — s ennek folytán Igló városát, mint a Felső-Magyarországban tervezett gazdasági és erdőszeti tanintézet felállítására alkalmas helyet a nm. m. kir. Helytartó Tanácsnál felajánlván, ezáltal egy oly nép örök háláját kinyerni, mely magyar hazánk iránti hűségében tántorithatlanul fog mindörökké megmaradni. Kelt Iglón 1863. april 29-én tartott közgyűlésben,